

Интерфейс на UNIX

Пламен Танов
Ненко Табаков

Технологично училище „Електронни системи“
Технически университет – София

версия 0.1

Въведение

- Операционната система UNIX поддържа съвкупност от системни извиквания. Те представляват функции на операционната система, които могат да се извикват от потребителските програми
  - В UNIX входът и изходът се осъществява чрез четене и запис във файлове. Всички периферни устройства (usb, серийни портове, CD, т.н.) представляват файлове във файловата система. Комуникацията с тях се извършва като се пише и чете в тези файлове
-
-

Отваряне на файл

- Системата трябва да бъде уведомена какво ще се прави със съответния файл – **дали ще се чете или пише**
  - Ако ще се записва във файл може да се наложи той да бъде **създаден** и/или пък предишното му съдържание да бъде **изтрито**
  - Системата проверява дали потребителят има **права** да извърши съответните действия
  - Ако всичко е наред към програмата се връща **не отрицателно число**. То се нарича **файлов дескриптор** и служи за достъп до файла
-
-

Стандартни дескриптори

При стартирането на дадена програма, се отварят три файла съответно с файлови дескриптори 0, 1 и 2:

0 – стандартен вход

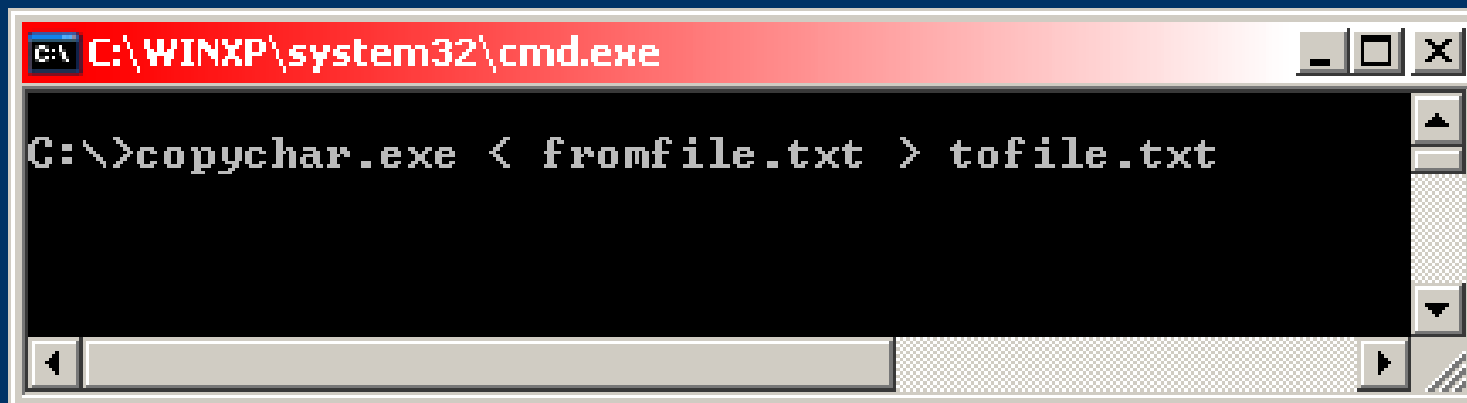
1 – стандартен изход

2 – стандартен изход за грешки

Пренасочване на стандартния вход и изход

Това е функция на операционната система.
При Linux, Windows и DOS:


```
C:\WINXP\system32\cmd.exe
C:\>copychar.exe < fromfile.txt > tofile.txt
```

A screenshot of a Windows command prompt window. The title bar reads "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The command prompt shows the command "C:\>copychar.exe < fromfile.txt > tofile.txt" entered. The window has standard Windows window controls (minimize, maximize, close) and a scrollbar.


```
C:\WINXP\system32\cmd.exe
C:\>type bigfile.txt |more.exe
```

A screenshot of a Windows command prompt window. The title bar reads "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The command prompt shows the command "C:\>type bigfile.txt |more.exe" entered. The window has standard Windows window controls (minimize, maximize, close) and a scrollbar.

Вход и изход на ниско ниво

За вход и изход се използват системните извиквания **read** и **write**, достъпът до които се осъществява посредством две функции, наречени **read()** и **write()**

В различните системи те са описани на различни места (**fcntl.h**, **unistd.h**, **sys/file.h**, ...)

```
int read (int fd, char *buf, int n);
```

```
int write (int fd, char *buf, int n);
```

---

read()

```
int read (int fd, char *buf, int n);
```

- **fd** – файлов дескриптор
  - **buf** – масив от символи, където ще отидат данните
  - **n** – брой байтове, които трябва да се прочетат в **buf**
  - Функцията връща като резултат **броя** на прочетените байтове. Той може да се окаже по-малък от заявения брой (**n**) (ако файлът е по-малък)
  - Върнатата стойност **0** означава **край на файла**
  - Върнатата стойност **-1** означава **грешка**
-
-

write()

```
int write (int fd, char *buf, int n);
```

- **fd** – файлов дескриптор
  - **buf** – масив от символи
  - **n** – брой байтове, които трябва да се запишат от **buf** във файла
  - Функцията връща като резултат **броя** на записаните байтове. Ако възникне грешка той е **различен от n**
-
-

Пример

```
#include <fcntl.h>
#define BUFSIZE 200

int read (int fd, char *buf, int n);
int write (int fd, char *buf, int n);

int main () {
    char buf[BUFSIZE];
    int n;
    while ((n = read(0, buf, BUFSIZE))>0)
        write (1, buf, n);
    return 0;
}
```

Пример

```
#include <fcntl.h>

/* getchar: версия без буферизации */
int getchar () {
    char c;
    return (read(0, &c, 1) == 1)? (unsigned char) c : EOF;
}
```

Пример

```
#include <fcntl.h>
#define BUFSIZE 200

/* getchar: версия с буфериране */
int getchar(void) {
    static char buf[BUFSIZE];
    static char *bufp = buf;
    static int n = 0;
    if (n == 0) { /* буферът е празен */
        n = read(0, buf, sizeof buf);
        bufp = buf;
    }

    return (--n >= 0) ? (unsigned char) *bufp++ : EOF;
}
```

Работа с други файлове

Ако не се използват стандартните вход, изход или поток за грешки, то трябва явно да се отвори файл за четене/писане. За тази цел съществуват системните извиквания – **open** и **creat** и съответните функции за тях:

```
int open(char *name, int flags, int perms);
```

```
int creat(char *name, int perms);
```

---

open()

```
int open (char *name, int flags, int perms);
```

- Отваря **съществуващ** файл
  - **name** – името на файла, който ще бъде отворен
  - **flags** – режим на отваряне:
    - **O_RDONLY** – отваря се само за четене
    - **O_WRONLY** – отваря се само за писане
    - **O_RDWR** – отваря се едновременно за четене и писане
    - В **<fcntl.h>** в System V UNIX и в **<sys/file.h>** в Berkeley (BSD)
  - **perms** – правата върху файла
  - Функцията връща файлов дескриптор, **-1** при грешка
-
-

creat()

```
int creat (char *name, int perms);
```

- **Създава** и отваря несъществуващ файл или отваря и **изтрива** съдържанието на съществуващ
  - **name** – името на файла, който ще бъде отворен
  - **perms** – правата върху файла (**1**: **x**, **2**: **w**, **4**: **r** за потребител, група, останали)
  - Функцията връща файлов дескриптор, -1 при грешка
-
-

Пример₁

```
#include <stdio.h>
#include <fcntl.h>
#define BUFSIZE 1204
#define PERMS 0666//r+w=2+4=6, за потребител, група и останали
void error (char *, ...);
int main (int argc, char *argv[]) {
    int f1, f2, n;
    char buf[BUFSIZE];
    if (argc != 3)
        error ("Usage: cp from to");
    if ((f1 = open(argv[1], O_RDONLY, 0)) == -1)
        error ("cp: cannot open %s", argv[1]);
    if ((f2 = creat(argv[2], PERMS)) == -1)
        error ("cp: cannot create %s, mode %3o", argv[2], PERMS);
    while ((n = read(f1, buf, BUFSIZE)) > 0)
        if (write (f2, buf, n) != n)
            error ("cp : write error on file %s", argv[2]);
    close(f1); close(f2); //накрая затваряме файловете
    return 0;
}
```

Пример₂

```
#include <stdio.h>
#include <stdarg.h>
#include <stdlib.h> //за exit()

void error (char *fmt, ...) {
    va_list args;

    va_start(args, fmt);
    fprintf(stderr, "error :");

    vfprintf(stderr, fmt, args);
    /* printf функциите, чиито имена започват с v означават, че
    последният им аргумент ще е от тип va_list, а не ... */

    fprintf(stderr, "\n");
    va_end(args);

    exit(1);
}
```

---

close(), unlink(), remove()

```
int close(int fd);  
int unlink(const char *name);  
int remove(const char *name);
```

- **close()** служи за затваряне на файл
  - **unlink()** и **remove()** служат за изтриване на файл от диска
  - **unlink()** е от UNIX интерфейса
  - **remove()** - от ANSI C стандарта
-
-

*lseek()*₁

```
long lseek (int fd, long offset, int origin);
```

Входът и изходът обикновено са последователни – **read()**/**write()** започват от позицията, на която предишната е спряла. Функцията **lseek()** предоставя начин, чрез който може да се премества позицията вътре във файла, без да се чете или пише

---

*lseek()*₂

```
long lseek (int fd, long offset, int origin);
```

- **fd** – файлов дескриптор
  - **offset** – отместването спрямо **origin**
(положително или отрицателно число)
  - **origin** – мястото, спрямо което да се направи отместването: **SEEK_SET**, **SEEK_CUR** и **SEEK_END**
    - **0** – **offset** ще се изчислява спрямо **началото на файла**
    - **1** – **offset** ще се изчислява спрямо **текущата позиция**
    - **2** – **offset** ще се изчислява спрямо **края на файла**
  - Функцията връща новата позиция във файла или **-1** при грешка
-
-

Пример

```
/*прочита n байта от позицията pos и ги записва в buf*/  
int get (int fd, long pos, char *buf, int n) {  
    if (lseek(fd, pos, 0) >= 0)  
        return read(fd, buf, n);  
    else  
        return -1;  
}
```

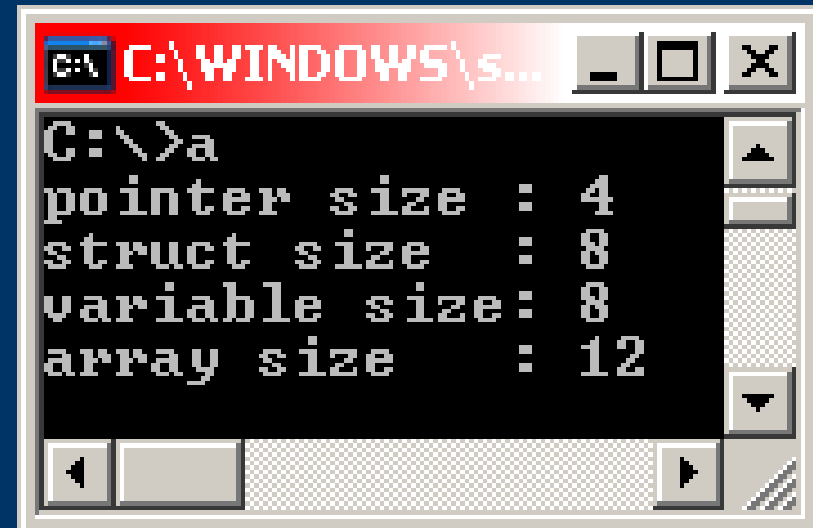
sizeof

- Колко байта заема даден елемент в паметта

```
#include <stdio.h>
```

```
typedef struct {  
    int a, b;  
} TwoInts;
```

```
int main () {  
    TwoInts i, * pi = &i;  
    int arr[3];  
    printf("pointer size : %d\n", sizeof(pi)); //указател - 4  
    printf("struct size : %d\n", sizeof(TwoInts)); //2*4 = 8  
    printf("variable size: %d\n", sizeof(i)); //2*4 = 8  
    printf("array size : %d\n", sizeof(arr)); //3*4 = 12  
    return 0;  
}
```


The screenshot shows a Windows command prompt window with the following output:

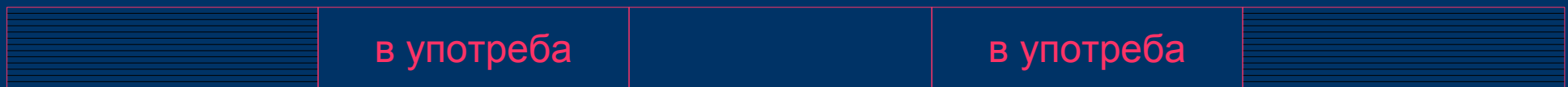
```
C:\>a  
pointer size : 4  
struct size : 8  
variable size: 8  
array size : 12
```

Динамично заделяне на памет₁

- Динамичното заделяне на памет позволява да се създават масиви, чиято дължина не се знае предварително (динамични масиви)
  - Като цяло използвайки памет, заделена по този начин, може програмата да се направи по-малка в сравнение с такава, в която паметта е заделена статично
  - В C памет се заделя с функциите `malloc()` и `calloc()`
  - Памет заделена с някоя от тези функции трябва да бъде **освободена** след ползването ѝ чрез извикване на функцията `free()`
-
-

Динамично заделяне на памет₂

- `malloc()` прави заявка за памет към операционната система. Тъй като другите елементи от програмата също могат да правят заявки за памет, без да използват този механизъм, паметта предоставена от **две последователни извиквания** на `malloc()` може да **не бъде** последователно разположена, но в **едно** извикване на `malloc()` заделената памет е **последователно** разположена
- Незаетата памет се пази като списък от свободни блокове. Всеки блок съдържа размер, колко е голям и указател към следващ празен блок

Динамично заделяне на памет₃

- Когато бъде направена заявка, списъкът със свободната памет се обхожда, докато не бъде открит достатъчно голям блок
  - Ако блокът е с размер равен на заявения, той се премахва от списъка и се подава на потребителя
  - Ако блокът е по-голям от заявения, той се разделя и желаното количество се дава на потребителя, а останалата част се запазва в списъка като свободна
  - Освобождаването на памет също е придружено с претърсване на списъка с празните места, за да се намери подходящо място, където да се постави освободената памет
  - Ако освободеният блок се окаже съседен на свободен блок, то двата блока се сливат в един по-голям блок
-
-

Динамично заделяне на памет₄

```
void *malloc (size_t size);
```

- Връща указател към място в паметта за обект с **големина size** байта. Ако не може да открие такова място връща **NULL**

```
void *calloc (size_t nobj, size_t size);
```

- Връща указател към място в паметта за масив от **nobj** на **брой обекта, всеки от който** е с големина **size** байта. Ако не може да открие такова място - връща **NULL**

```
void free (void *p);
```

- Освобождава мястото в паметта, към което сочи **p**. Трябва да се извиква **всеки път**, когато е заделена памет с някоя от горните две функции. Ако мястото не е заделено с тях последиците са **непредвидими**
-
-

Пример₁

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int main () {
    int *n;
    int i;
    int count;
    int sum = 0;
    printf("Enter count : ");
    scanf("%d", &count);
    //заделяме памет за въвеждане на елементите:
    n = (int *) malloc(count * sizeof(int));
    printf ("Enter values: \n");
```

Пример₂

```
for (i = 0; i<count; i++) {
    printf ("%d value = ", i+1);

    //заделената памет може да се достъпва като указател:
    scanf ("%d", (n+i));
}

for (i = 0; i<count; i++)
    sum += n[i]; //може да се достъпва и като масив
printf ("The sum of entered values is %d\n", sum);

//динамично заетата памет не ни трябва вече - освобождава ме я:
free (n);
return 0;
}
```

Пример₁

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

typedef struct {
    int x;
    int y;
} Point;

int main () {
    Point *points;
    int i;
    int count;
    int sumy = 0;
    int sumx = 0;
    printf ("Enter count : ");
    scanf ("%d", &count);
    //заделяме памет за въвеждане на елементите
    //те са count на брой, всеки с големина sizeof(Point) байта:
    points = (Point *) calloc(count, sizeof(Point));
```

Пример₂

```
printf ("Enter values : \n");
for (i = 0; i<count; i++){
    printf ("%d x = ", i+1);
//достъпваме i'тия елемент като указател:
    scanf ("%d", &(points+i)->x);
    printf ("%d y = ", i+1);
    scanf ("%d", &(points[i].y));//и като масив
}

for (i = 0; i<count; i++){
    sumx += (points+i)->x;
    sumy += points[i].y;
}
printf ("The sum of entered coordinates over x is %d\n",
sumx);
printf ("The sum of entered coordinates over y is %d\n",
sumy);

free(points);//освобождава динамично заетата памет
return 0;
}
```

Двумерни динамични масиви

- Предсатвя се като едномерен масив от указатели към едномерни масиви

- Първо заделяме място за масива от указатели:

```
arr = malloc(ROWS * sizeof(int *));
```

- След това заделяме място за всеки един ред (едномерен масив):

```
for (i=0 ; i<ROWS ; i++)  
    arr[i] = malloc(COLS * sizeof(int));
```

- Освобождаването на памет се извършва в обратен ред:

```
for (i = 0; i < ROWS; i++)  
    free(arr[i]);  
free(arr);
```

Пример₁

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

#define ROWS 3
#define COLS 5
int main () {

    int ** arr;
    int i, j;

    //правим масив от указатели към int
    if ((arr = malloc(ROWS * sizeof(int *))) == NULL) {
//или:  if ((arr = calloc(ROWS , sizeof(int *))) == NULL) {
        fprintf(stderr, "not enough memory");
        exit(1);
    }
}
```

Пример₂

```
for(i=0;i<ROWS;i++) {
/* инициализираме всеки един указател към int да сочи към
едномерен масив от int. Забележете, че всеки един едномерен
масив може да е с различна големина!!!*/
    if ((arr[i] = malloc(COLS * sizeof(int))) == NULL){
//или: if ((arr[i] = calloc(COLS , sizeof(int))) == NULL) {
        fprintf(stderr, "not enought memory");
        exit(2);
    }
}
//попълваме двумерния масив
for(i = 0;i<ROWS;i++) {
    for(j = 0;j<COLS;j++) {
        arr[i][j] = 10*i+j;
    }
}
```

Пример₃

```
//извеждаме двумерния масив:
for(i = 0;i<ROWS;i++) {
    for(j = 0;j<COLS;j++) {
        printf("%5.2d", arr[i][j]);//* (* (arr+i)+j)
    }
    printf("\n");
}

//освобождаваме паметта в обратен ред
for (i = 0; i < ROWS; i++) {
    free(arr[i]);
}
free(arr);

return 0;
}
```